

A Tabánból a Vizivárosba

Budai ódon séta a Vénasszonyok-nyarában

Budán minden szebb, mint Pesten, így az ősi verőfény is, melynek óaránya külön lelket, színt, csillogást nyer vasárnap délután, Budán... Gótikus címerek *kékje* és *aranya* a felhőkön, költözésre készülő *fecskék* zsinata a rádió-antennák drótjain, *ökörnyál* csillogása a házak fölött, távoli harangszó, öreg urak botjának kopogása. Kedves öreg nénik sütkéreznek a napon, ülve a fehérre sikált zsámolyokon. Mindenütt a távozás, a bucsu budai mélabuja. Mélabu, mint egykor az alanyi költők írták és mint *Szindbád*, a Hajós mondotta *Krudy Gyula* őszi írásaiban *Bánatvárynének*. (Egykori ünnepelt színművész nő a Budai Színkörben.)

Mert ime, *Szindbáddal*, a *Hajóssal* sétálunk e szelid vasárnapi délután, jövén az elmúlt Tabánból, a budai Alvégről a budai Felvégre: a *Vizivárosba*. A tabáni ökörnyálak utánunk usztak s a tabáni fecskék is, mielőtt *Catániában* pihennének egyet *Egyiptom* földjére mentükben, utánunk jönnek a Tabánból a *Városfertyálya*. Az uszó ökörnyál és a suhanó fecskék nyomán a tabáni Regényesség baktatott utánunk és *Szindbád*, a *Hajós* volt kalauzunk.

— Igen — mondja a kétszáz esztendő Hajós —, eddig a Tabánban laktam, most azonban a *Fertyályba* teszem át szállásomat, mert felfedezem szépségeit. Barátom, a *Fuvolás* ajánlotta e városrészt nekem. Mivel e tárgyban felettebb sokat csevegtem a budai Hét Választó Fejedelmekhez cégezézet, mintegy kilencven-hét esztendeje eltűnt vendégfogadó padlásán egy ládában. Ebben porladtak az Aranykéz-utcai szép aranyművesné levelei s illatukban emlékem, mivelhogy én csak szelid kísértet vagyok. Itt óhajtottam aludni a ládában, mint egy száz esztendeig — mondá *Szindbád* s zivarra gyujtott —, de a *Tabánt* bontó nógrád-bujáki tót esakányosok póri lármája felébresztett. Barátom, a *Fuvolás* (1833-ban halt meg egy őszi estén bizonyos *Fruzsina* nevezetű özvegy miatt) derék szállást talált kettőnknek a budai Zöld Hordóban. Nem a vendégfogadóban, uram, Ön félreért engem, hanem magában a négy akós sereshordóban, melyet 1794-ben helyeztek el e serméről vendégfogadó kapuja felett, midőn színművész voltam *Kelemen László* ur első magyar Játékszín Társulatában. E hordó oly bölcsék számára, mint én s barátom, a *Fuvolás*, legalább is oly jeles szállás, mint *Diogenesé*, a görög bölcsé volt egykor. Sereshordóban lakni jeles álmódás, bölcshez illő — mondá a *Hajós* és szemével méreggette az ódon cégerhordót. Itt is vagyunk — mondá a *Hajós*, miközben beléptünk a *Zöld Hordó* alatt a kapun a kertbe, melyben már az ős színeiben piroslott a lugas komlóindája. „Kelnyér! Friss sereket! — mondá a *Hajós* és némi serkorcsolyákat, mint milyenekkel egykor a vizivárosi hét rózsaszálak, a néhai *Leykam* vendégfogadós ur lánykái szolgáltak a helyt. Ha nem csalódom, e hely máig az egyik *Rózsaszál*, az egyik *Leykam-lyánka* uraé.“ Így a *Hajós*, ki rövid elmefuttatást tett a török *Poghadsa* — e serkorcsola — mivoltáról, a magyar *Pogácsa* atyjafáról, majd „Jerünk!“ — mondá — s elindultunk a *Szent János Ispotály*a felé. Egy kövér, kis angyal puttófüeska mosolygva köszöntött bennünket, majd végigsétáltunk az egykori *Szent János-utca*n az *Agypolgárok* éjjeli *Menhelye* előtt. „Ez utca neve egykor *Szent Jánosról* való volt — mondá a *Hajós* — ma a szemüveges, komor *Görgegyé*, a *Tábornoké*. Tekintsük azonban meg a római katonát ama kis ház kapuja fölött a fülkében, *Szent Flóriánust*, a budai hentestesterek, téglarakók, kéményseprők, főleg azonban az általam oly tisztelt serfőzőcéh kegyes patrónusát. Bátor római százados e szobor, saruja már 1889-ben letöredezett. Ille, hogy városunk nemes tanácsa, avagy a mai céh törődjön s szent százados szobra sarujával. Erről eszembe jut a másik jó budai patrónus, *zöldkalapos vadászoké* ő. Ezek tudniillik a *Szent Hubertushoz* cégezézet serház cégére alatt céhelnek. E serházban a falakon inas *szarvas képe* szökell, buksi *nyul* mozgatja föleit s a *fogoly* eserregve berreg ki a bokorból, mint a *Nyírségen*, a *Buckákon*, hol vadlud krugát az őszi estén és tűzök figyel a vadászre. Látni kívánom az asztalt, hol egykor barátaim, a *zöldkalapos vadászok*, a *nyírségi birtokos nemesek* s telekkönyvi iktatók magyarul beszéltek a latin nyelvet. (Mondá a *Hajós*, ki bécsi kolbászkát tört meg ujjaival, azt serrel tetézvén.) *Vadászok* latinja a „*Jägerlatein*“ neve e vadászcéger tövén — mondá. E nyelven füllentettek egykor barátaim, birságban seres rundót fizetvén, ha rosszul füllentettek. Am gyérünk tovább — mondá a *Hajós*, bucsut intve a *pincegádornak* — barátom, a *Fuvolás* ugyanis jelenté, hogy előttünk már a jeles főzőné és vendégfogadósné. *Bagyikné* tekintetes asszonyság is átköltözött a *Tabánból* e *Fertyályba*, az egykori *Ópaacsirta*, ma *Csalogány-utca*ba. Egykor az ácsok cégére lengett itt, *Herbergjűkben* sokat vigadtam vig seres kördalt énekelve, fölük tanulva a hatpintes serescsizma üritésének ama módját, melyet ily őszi délutánokon izmos ácslegények gyakoroltak. Akkor is velük üritettem a serescsizmát, mikor néhai *Kubane*k *Vendel* nevezetű fogadós itt üttötte fel tanyáját, mikor elment ama helyről, hova mi most megyünk. Előbb azonban végezzünk korszóinkkal és emlékezzünk barátunkról, *Vendelről*. Derék férfi volt, bár néha kissé mororva. *Vendégháza* őszi dőn káposztás réteséről volt nevezetes, melynek titkát sirjába magával vitte. Nem tányérban, hanem tepsiben szolgált fel az izes ételt. „Én — bevallom

— mindig a barnára pirult rétesvégeket kedveltem serkorcsolyául.“ A Nap már lehajlott a *Városmajor* felé, midőn elérkeztünk az egykori *marhavásártérre*, mely a mai *Szent Miklós kápolnával* szemben, a törökverő *Pálffy* *Generális* nevét viseli. „Látja ön a *Kakast* a cégéren, uram — fordult hozzánk a *Hajós* —, ha tudni óhajta, hogy ez mit jelent, úgy tudja meg, hogy a török időkben itt állott az *Alsóváros* egyik kapuja, sisakján a rézkakast a török meghagyta s a kaput ezért *Kakaskapunak* nevezte. Örvendek, hogy viszontláthatom a *Kakast* itt a cégéren, a seres kékgolyó fölött, karmai közt a sereskorsóval. Jeles dolog az általam oly kedvelt *Céh* részéről, hogy ápolja a multat, amelyben élek, mióta szerény kísértet lettem. Midőn még e hely, e serház barátomé, *Kubane*k *Vendelé* volt, gyakorta jártam ide is. A ser oly jó, mint egykor s a címerek *aranya* villog, mint a budai nap őszi sugara korszóm arany színű italán. Már látom, jól fogom magam érezni e vizivárosi *Fertyályban*, mely számomra a *Tabánt* pótolandja. De a *Fuvolás* lelkesre kötötte, hogy keressem fel még ma este őt az *Aranykacsánál*, ő vasárnap délutáni sétáit mindig ott fejezi be“.

S valóban ott találtuk a *Fuvolást*, ki negyedik korszója mellett várt bennünket kedves

társaság körében. E társaság a falat ékesítő jeles freskókókból lépett ki s telepedett le az asztalokhoz. *Haranghy Jenő* mester ecsetje írta őket. Most meglevenedve ott ültek és szerettek ők is. A *Hajós* boldogan köszöntött a *franciskánusok* kedves *Gvardiánját*, a *Városbírák* *Uraimékat* (anno 1719.), a török portára induló bécsi követet, a gyorsparasztokkal *Bécsbe* induló görög kereskedőket, a gránátosok vitéz kapitányát. E képek mint eleven álmok ültek mellénk, mert *Buda* multja elevenedett meg körülünk. A *Fuvolás* zsebéből elővette *árnyékfuvoláját* s mint egykor a tabáni *Három Aranykacsánál*, itt is felzengett a dal:

Pest-Budában mi a hír,
Fán terem a krinolin!
Ne sirjatok leányok,
Lesz krinolin ruhátok!

De előállott a kapu elé a *Vörös Postakocsi* A görög, talján és bécsi kereskedők elindultak a bécsi országúton. A bécsi autóbusz túl költ...

Bevilaqua-Borsody Béla